

„Pillantás a titkos dossziéba” - Gobbi Hilda-émlékkiállítás

2013/06/05 - 2013/09/28



[1]Különleges memoár, mely egy, fél évszázados színészpálya színlapokkal és meghívókkal,

kritikákkal, interjúkkal, levelekkel és megszámlálhatatlan fényképpel írt története. Az albumokat az Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tára őrzi. A kiállítás – a művésznő születésének 100. évfordulóján – Gobbi Hilda életművét ezeken a dokumentumokon keresztül mutatja be.



[2]„Azt, hogy a «gobbiság», az páratlanul teljes élet, amely a színpadi léten túl magába foglalja a közélet politikai elkötelezettségét (sic)!, a másokkal törődést, az igazmondást, és minden élő szerelmét, nemcsak örömforrás, nem operettdívák csillogó sikerlánca, nem az aranyos komikák, autogrammosztó hősnők glóriás mennybemenetele: hanem bizony kudarc is, csalódás is, nem egyszer, nem kétszer fejjel a falnak futás is, nemcsak kényszerűség, jóval több annál: alkalmi és kitartó gáncsoskodók gyűjtése, bukás és talpraállás bukás után, többéves száműzetés a Nemzeti paradijsomából, vállalása a meg nem értésnek, a fáradságos, szürke aprómunkának [...]” (Máriássy Judit, Élet és Irodalom, 1973. jún. 9.)

Betiltották Gobbi Hilda irodalmi estjeit

A Magyar Szó több ízben tiltakozott Gobbi Hilda, szerintünk tendenciózus beállítáú irodalmi estjei ellen. Joggal csodálkoztunk azon, hogy éppen a Nemzeti Színház színésznője rendezte ezeket az esteket, amelyeknek közönsége azokból a rejtett „kulturbunkerekből” került elő, akinek különös „irodalomrajongására” a mai sorsdöntő viszonyok között senkinek sincs szüksége. Ma, amikor a békekorszak költőinek sorait bárki, bármikor olyan tendenciával ha ználhatja fel, ami ellentétes a háborút viselő ország érdekeivel, valóban semmi szükség sem volt arra, hogy Gobbi Hilda művésznő kékharisnyás kulturbuzgóságának ennyi teret adjunk. A művésznő egyenlőre maradjon a színpadon. Azon a színpadon, amelyen szereplését megtiltásnak érezheti és köteles is éreznie.

Ha azonban a magyar közönséggel szemben több kulturális kötelezettséget érez, akkor talán sokkal helyesebb volna, ha irodalmi estjei helyett esetleg a tábori színházban ajándékozná meg minden irodalmi estnél hálásabb közönségét, két égből tehetségével.

A magunk részéről mindenesetre örömmel állapíthatjuk meg, hogy tiltakozó szavunknak ime fogaratja lett és a rendőrség nemcsak pénteki estjét, de az ezután tervezetteket is betiltotta.

[3] Akadnak olyan színészi életművek, amelyek átcsapnak a rivaldán, túllendülnek a portálynílán, és a színpadi létél tágabb teret kívánnak. Gobbi Hilda monumentuma ilyen, bár szinte minden pillanata a színházról szól.

A Színművészeti Akadémia után, 1935-ben a Nemzeti Színházba szerződött. Az itt töltött idő 1959-ben szakadt meg. 1970-ig a József Attila Színház, 1971-től 1982-ig ismét a Nemzeti Színház, majd haláláig a Katona József Színház tagja volt. Fél évszázados színpadi pályája során játszott fiatal nőket és hősnőket (*Nóra leányai*, 1938; *Niskavuori asszonyok*, 1942, *Szent Johanna*, 1945), öreg asszonyokat (*A 106. születésnap*, 1943; *„Százéves asszony”*, 1976), „vasorrú bábákat” (*Csongor és Tünde*, 1938–1952, *János vitéz*, 1959–1973), királynőket (*Bánk bán*, 1943, 1949, 1951; *III. Richárd*, 1947, 1955) munkás- és parasztasszonyokat (*Az anya*, 1954; *Szélvihar*, 1958), vasakaratú, kemény úrnőket (*Farkasok és bárányok*, 1966); s fiatal színésznőként voltak „nadrágszerepei” is (*A Sasfiók*, 1942; *Légy jó mindhalálíg*, 1943, 1946) és még ezernyi alakot és helyzetet élt meg – színpadon, filmen, rádióban. A színészi pályán töltött öt évtized leltára önmagában is tiszteletet parancsoló, mindemellett a „színházi emlékezet” és a mozgóképkockák egy nagy komédiás emlékét és legendáját őrzik.



[4]A színészi életművön túl a nyughatatlan – önjellemző fordulatát idézve – az „én már ilyen vagyok” Gobbi Hilda más nyomokat is hagyott maga után, és akarva vagy akaratlanul, másfajta emlékművet is épített, a szó jelképes és kézzelfogható értelmében egyaránt. Színésmúzeumot (Bajor Gizi Színésmúzeum, 1952), hogy emléket állítson annak, ami az emberi emlékezettel együtt halványulna és tűnne el; színészkollégiumot (Horváth Árpád Színészkollégium, 1947), hogy az új nemzedéknek tető legyen a feje fölött; színészotthont (kettőt is: Jászai Mari, illetve Ódry Árpád Színészotthon, 1948 és 1950), hogy a színházban és a színházért dolgozók idős korukban se maradjanak támasz nélkül; színházat (Nemzetit), hogy a magyar színjátszásnak méltó háza és benne mintaadó társulata legyen. „Kritizáltam, morogtam, dolgoztam” – írta *Közben* című emlékezésében 1950-es évekbeli önmagáról, és ez a „világszemlélet” végigkísérte egész életét. Nem akart, nem tudott elszalasztani egyetlen alkalmat sem. Egy interjúban, 1970-ben, arra a kérdésre, hogy „Mit kívánna a következő huszonöt évre?”, így válaszolt: „És még valamit kívánnék, amit nagyon fontosnak tartok. A pedagógusok fizetésének nem fillérekkel való felemelését. Mert tarthatatlannak érzem, hogy azok, akik a következő nemzedéket nevelik, szegényebbek, mint egy segédmunkás. Ez biztosan milliárdokba kerülne az államnak. De szegényen nem lehet jókedvűen tanítani.” (Népszabadság, 1970. ápr. 4.)



[5]Gobbi Hilda első színpadra lépésétől kezdve rögzítette pályájának és (köz)életének eseményeit. „Itt van ez a sok dosszié. Mind, mind színházzal kapcsolatos emléket őriz. Minden dosszié a színpadon töltött huszonhat esztendő emlékeivel van teli. Minden évnek külön története van... Egyelőre csak passzió. De egyszer színháztörténet lesz.” – mesélte 1961-ben. A „titkos dossziékból” – Gobbi Hilda magánmúzeumából – az évtizedek során homokszínű vászonba kötött, gondosan felcímkézett albumok lettek: ötvennyolc fegyelmezett, az idő múlását a színházi évadokkal mérő kötet zárta magába az egykori mappák tartalmát. Különleges memoár, mely egy, fél évszázados színészpályája színlapokkal és meghívókkal, kritikákkal, interjúkkal, levelekkel és megszámlálhatatlan fényképpel írt története. Az albumokat az Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti Tára őrzi. A kiállítás – a művésznő születésének 100. évfordulóján – Gobbi Hilda életművét ezeken a dokumentumokon keresztül mutatja be.

A kiállítás megtekinthető a Színháztörténeti Tár – Zeneműtár katalógusterében 2013. szeptember 28-ig, a táruk nyitvatartási idejében.
2013/06/07 - 10:24

Forrás webcím: <https://oszk.hu/kiallitasok/gobbi-hilda-kiallitas>

Hivatkozások:

- [1] <https://oszk.hu/sites/default/files/070-oszi%20alkony%20alma-vagott.jpg>
- [2] <https://oszk.hu/sites/default/files/073-all%20a%20bal01.jpg>
- [3] https://oszk.hu/sites/default/files/076-betiltottak_gobbi.jpg
- [4] <https://oszk.hu/sites/default/files/075-nem%20elhetek01.jpg>
- [5] https://oszk.hu/sites/default/files/078-versmondas_egy_gyarban.jpg
- [6] <https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/kiallitas-archivum-2013>